

Kapacita vodiče

(Pouze pro studijní účely)

Každé těleso pojme při určitém potenciálu jen určité omezené množství elektronů (náboje).

Elektrická kapacita

- vyjadřuje schopnost vodiče přijmout při dané hodnotě potenciálu určitý náboj
- čím větší je kapacita, tím více nábojů může být na vodiči
- je definována vztahem

$$C = \frac{Q}{\varphi}$$

$$C = \frac{Q}{U}$$

Kapacita vodiče C je definována podílem náboje Q izolovaného vodiče a jeho napětí U vzhledem Zemi.

- Nabijeme-li izolovaný vodič s kladným nábojem Q , získá vzhledem k Zemi elektrický potenciál φ_e (elektrické napětí $U = \varphi_e - \varphi_0 = \varphi_e$ Země = $\varphi_e = 0$)
- jednotkou [**F**] – *farade* = [**C . V⁻¹**]
- **1F** je velká jednotka, a proto se používají menší jednotky:
pF, μ F, mF

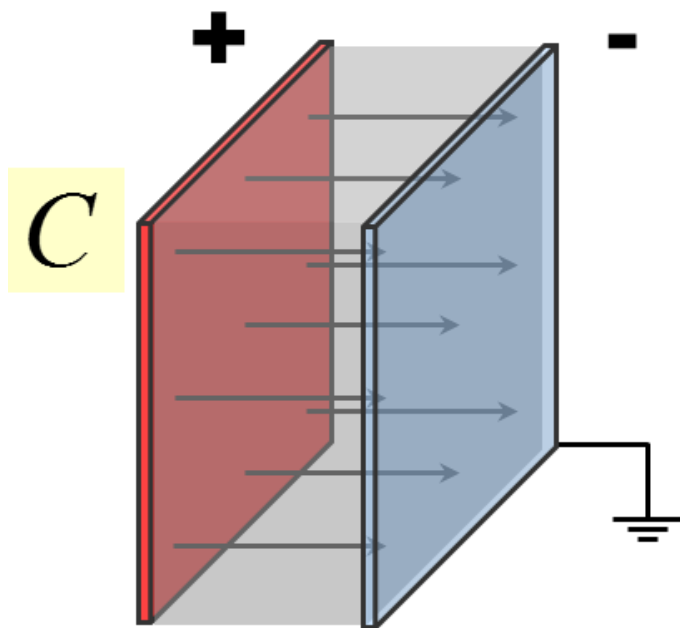
Kondenzátory

- Kapacita různých vodičů závisí především na jejich tvaru a prostředí, které je obklopuje.
- Kapacita osamocených vodičů je velmi malá – větší kapacitu mají různé soustavy navzájem izolovaných vodičů.

Kondenzátor – soustava navzájem izolovaných vodičů.

Deskový kondenzátor

Tvoří dvě rovnoběžné navzájem izolované rovnoběžné desky.

Kapacita kondenzátoru

- závisí na ploše desek, na vzdálenosti mezi nimi a permitivitě izolantu

- platí pro deskový kondenzátor:

ϵ_0 – permitivita vakua

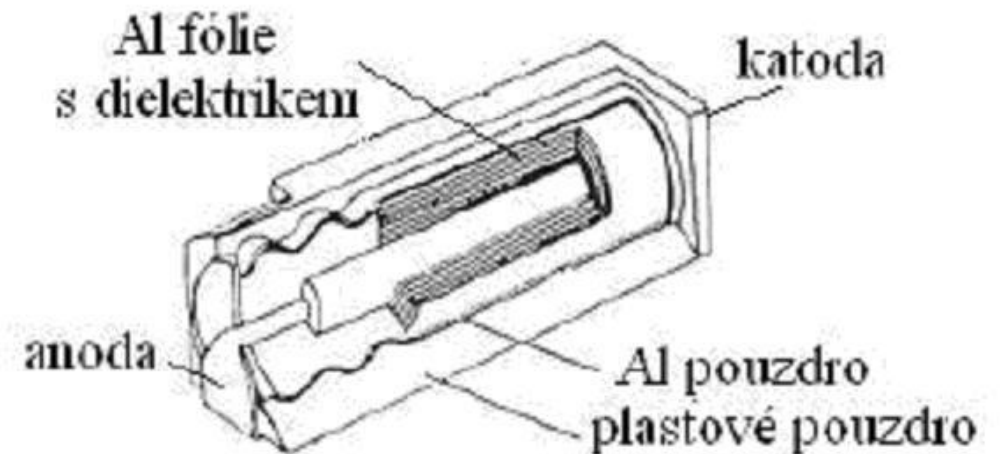
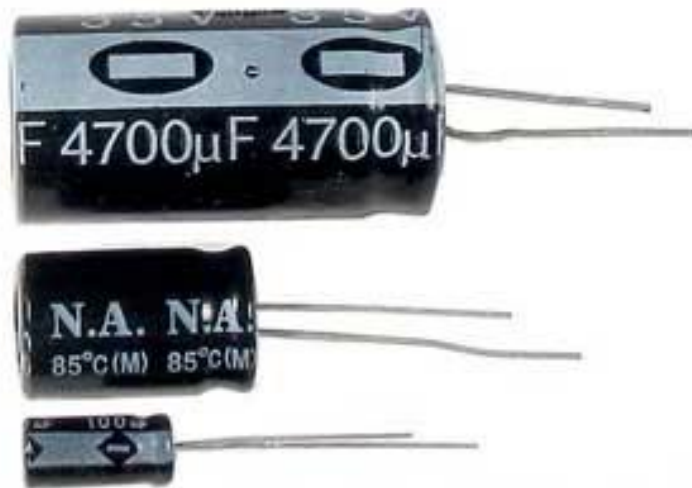
ϵ_r – relativní permitivita izolantu

$$C = \epsilon_0 \epsilon_r \cdot \frac{S}{d}$$

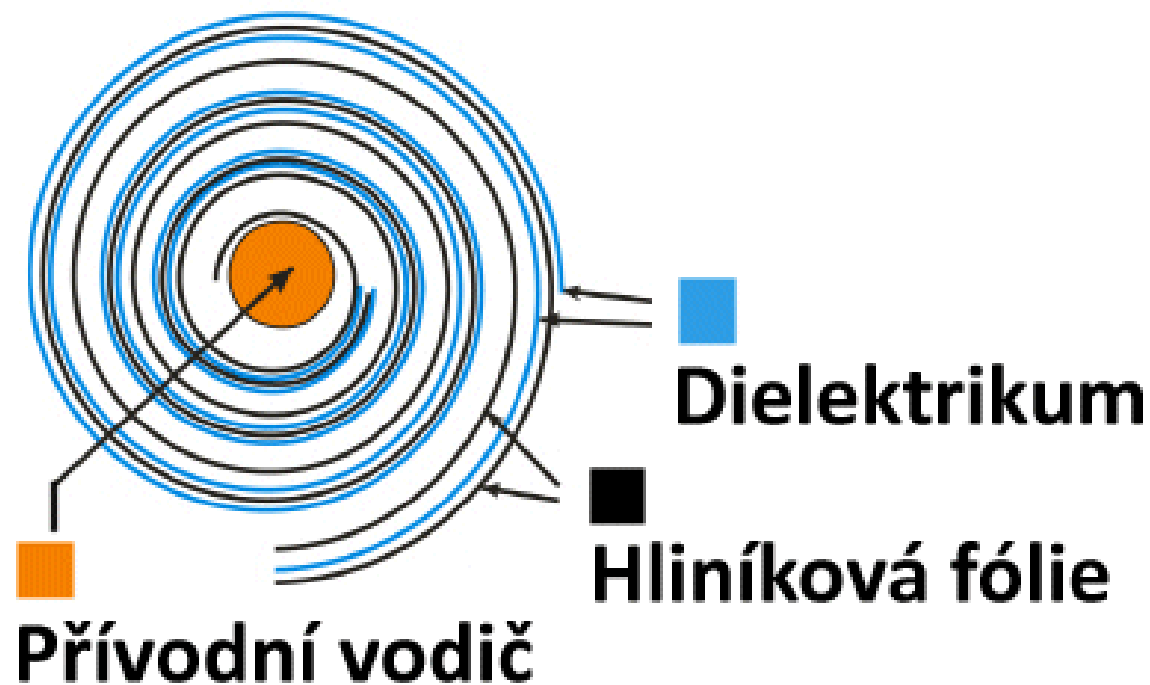
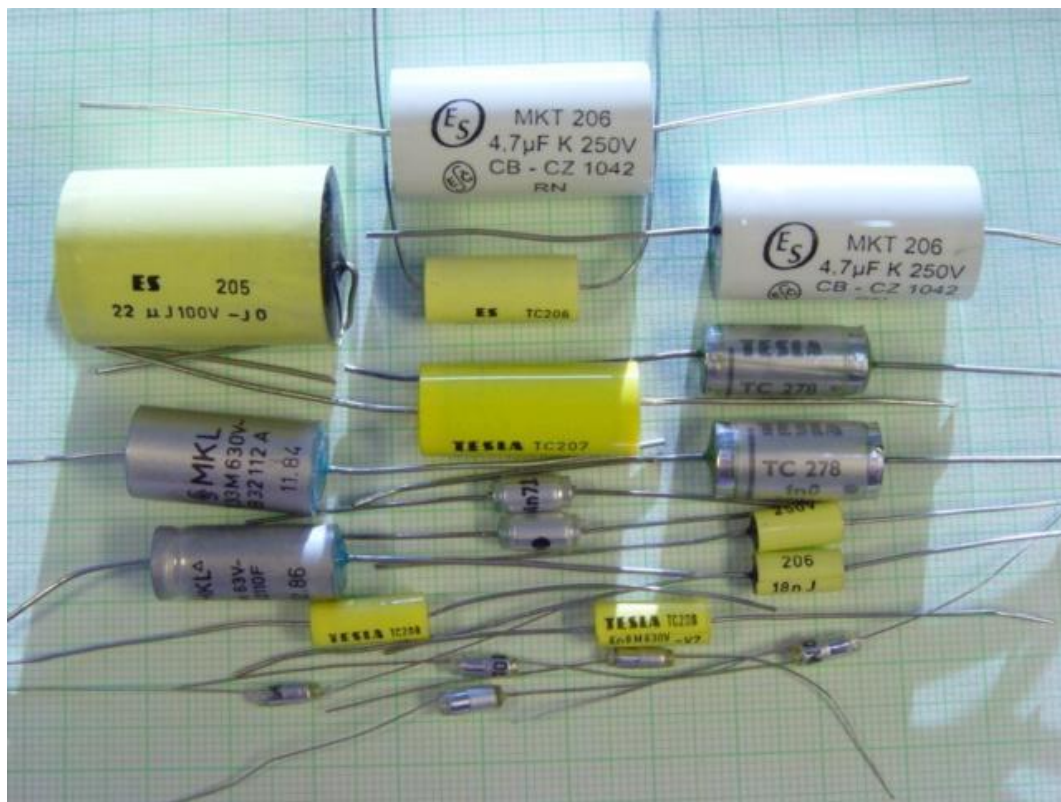
Druhy kondenzátorů

- **Elektrolytický kondenzátor**

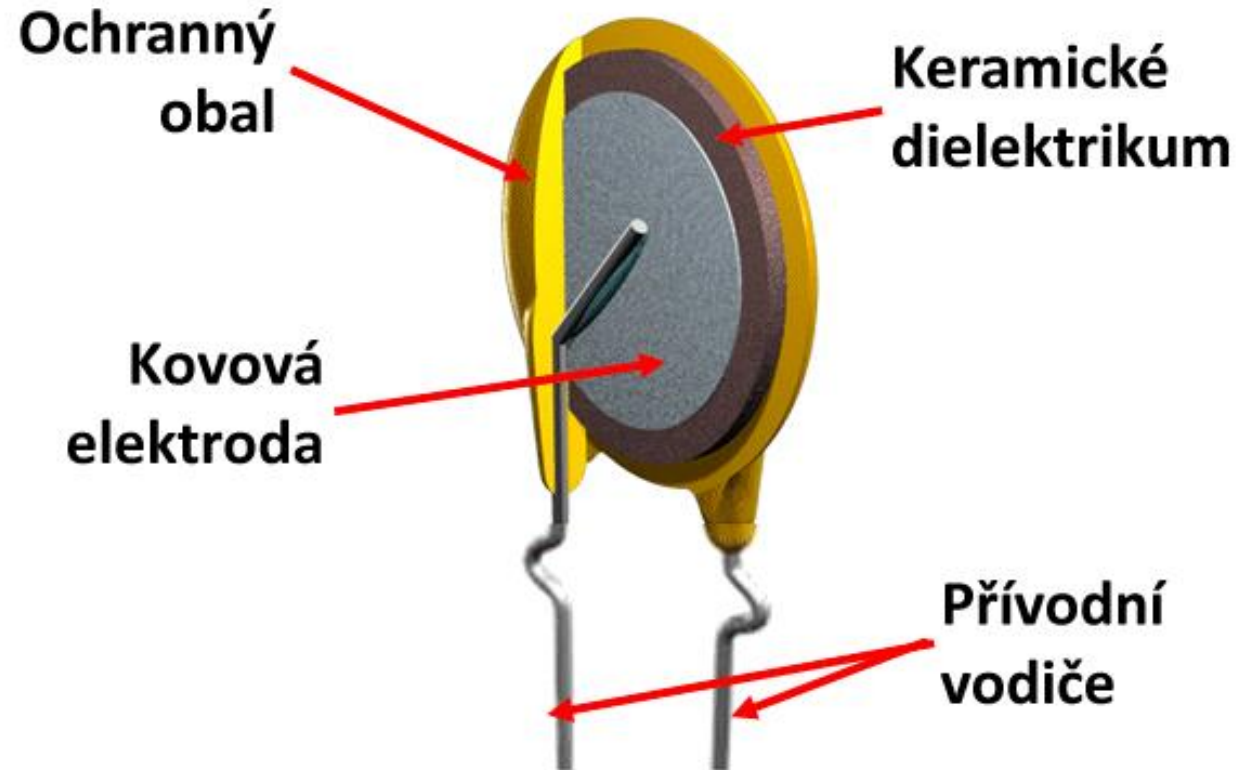
- hliníková nádoba s elektrolytem (vodný roztok boraxu a kyseliny borité), do kterého je ponořena hliníková elektroda
- s kapacitou řádově **10 μ F – 100mF**

- **Svitkový kondenzátor**
  - tenké hliníkové pásy
  - mezi pásy je plastická fólie
  - pásy jsou svinuty do svitku

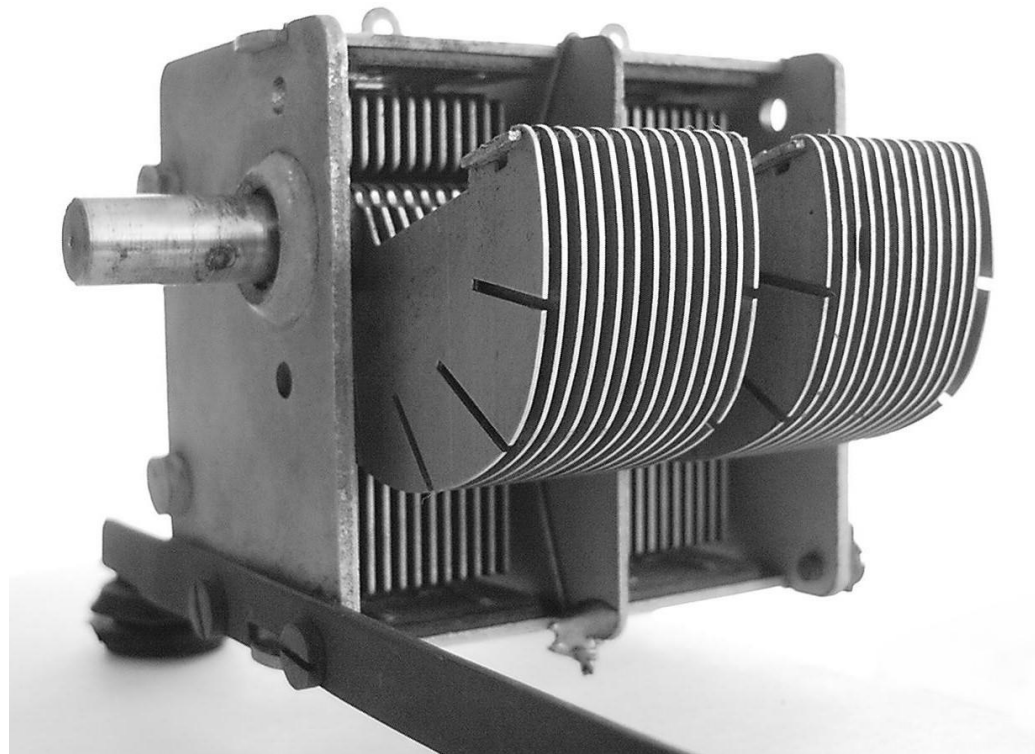

- **Keramické kondenzátory**
  - krátkodobé uchování náboje
  - kapacita od **pF** do **mF**

- **Kondenzátory s měnitelnou kapacitou**
  - soustava pevných elektrod (stator) a elektrod na ose (rotor), které se zasouvají mezi elektrody statoru
  - použití v ladících obvodech

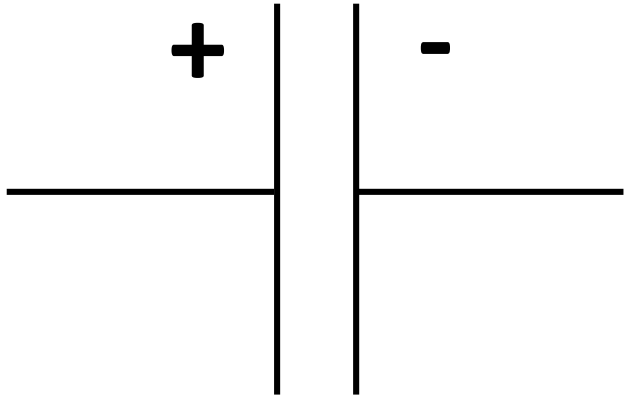

Použití kondenzátorů

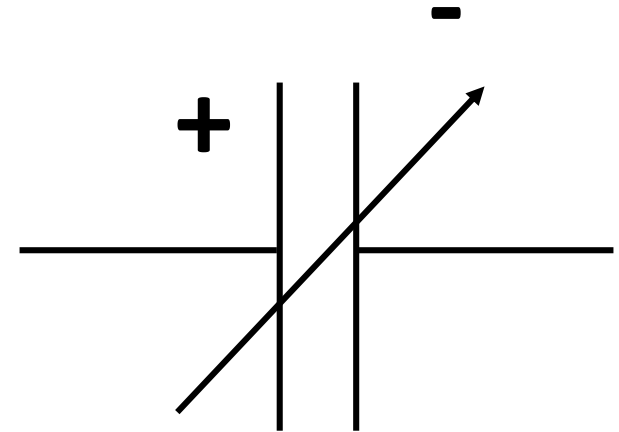
- rozsáhlé použití v elektrotechnice a v elektronice v přístrojích (přijímače, zesilovače apod.)
- oddělování obvodů stejnosměrného a střídavého proudu
- v oscilačních obvodech (vysílače, mobilní telefony, elektronické hudební nástroje)

Spojování kondenzátorů

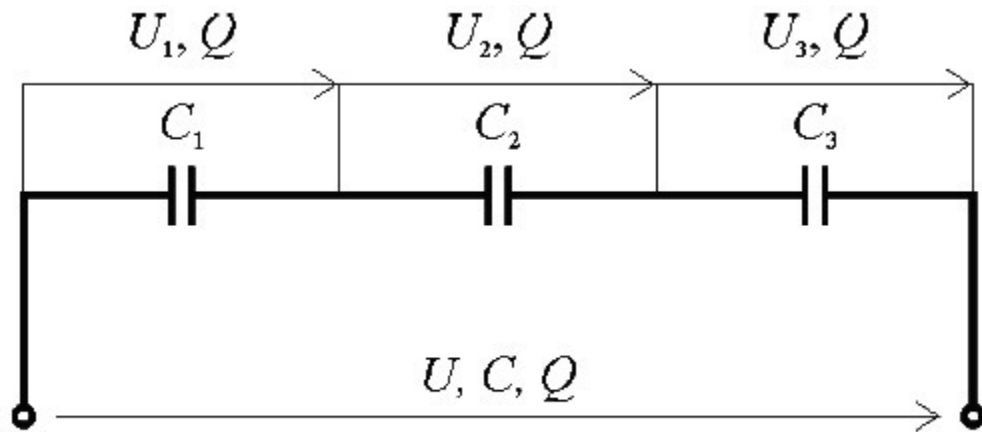
kondenzátor

otočný
kondenzátor

Sériové zapojení

- Tato kombinace slouží jako dělič napětí. Celková kapacita bude vždy menší než nejmenší z jednotlivých kapacit. Náboj Q je ale na všech prvcích stejný ($Q=1$).

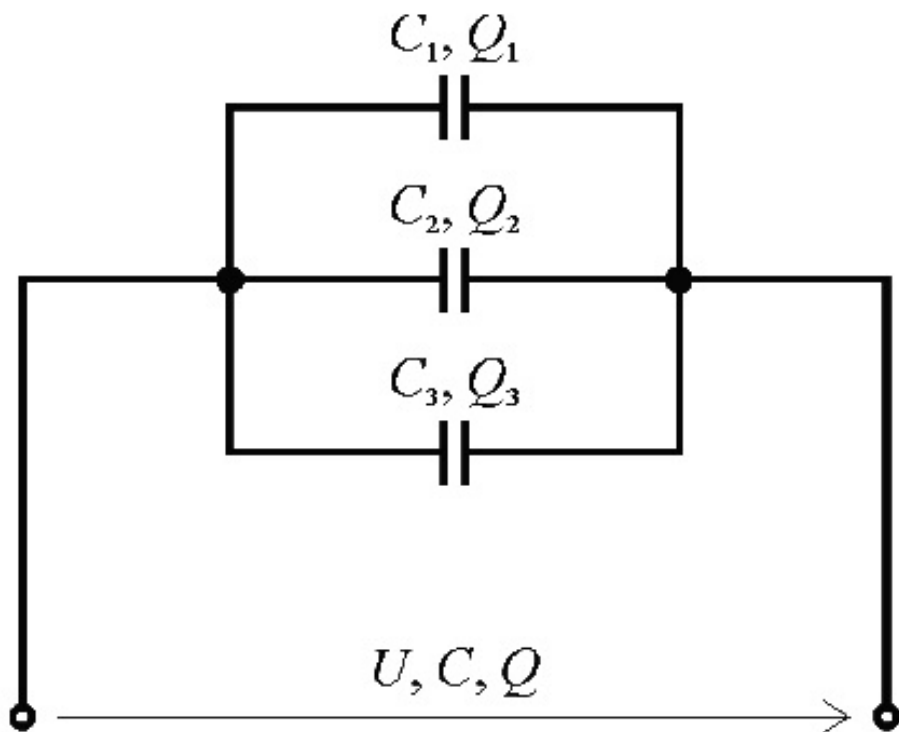
$$U = U_1 + U_2 + U_3$$

$$\frac{Q}{C} = \frac{Q}{C_1} + \frac{Q}{C_2} + \frac{Q}{C_3}$$

$$\frac{1}{C} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} + \frac{1}{C_3}$$

Paralelní zapojení

- Celková kapacita je větší než libovolná kapacita.

$$Q = Q_1 + Q_2 + Q_3$$

$$UC = UC_1 + UC_2 + UC_3$$

$$C = C_1 + C_2 + C_3$$

Zdroj

- [cit. 2012-09-22]. Dostupné z: <https://eluc.kr-olomoucky.cz/verejne/lekce/715>
- SVOBODA Emanuel a kolektiv. PŘEHLED STŘEDOŠKOLSKÉ FYZIKY PRAHA Spaktrum s.p. 1994 ISBN 80-040224435-0
- [cit. 2012-09-22]. Dostupné z: www.soscb.cz/zabezpeceno2/ela/kapacitavodicekondenzator.ppt
- [cit. 2012-09-22]. Dostupné z: www.oa-opava.cz/.../VY_32_INOVACE_170205_Elektricka_kapacita_DUM.pptx
- [cit. 2012-09-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kondenz%C3%A1tor>
- Obrázky – vlastní